



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Novosti na področju mednarodnih standardov **CODEX ALIMENTARIUS**

Blaža NAHTIGAL

**Veliki jesenski živilski seminar
„ZAKONODAJA IN TRENDI“**

GZS, 6. november 2014



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO



CODEX ALIMENTARIUS



FAO/WHO Food Standards - Normes Alimentaires FAO/OMS - Normas Alimentarias FAO/OMS

DRŽAVA X
nacionalna
zakonodaja

CODEX standardi
mednarodno trgovanje

SLOVENIJA
EU (in nacionalna)
zakonodaja

- Codex Alimentarius komisija (CAC) je organ za implementacijo skupnih FAO/WHO standardov za živila;
- CAC je medvladni organ, katerega osnovni namen je razvoj mednarodnih standardov za živila;
- WTO zahteva od DČ, da oblikujejo svoje nacionalne ukrepe v okviru mednarodnega trgovanja na osnovi Codex standardov;
- DČ so v okviru WTO upravičene vzpostaviti svoje lastne (strožje) ukrepe za varovanje zdravja ljudi, če le-ti temeljijo na znanosti in ne predstavljajo nepotrebnih/prikritih ovir za trgovanje.



CODEX ALIMENTARIUS: zgodovina

- **1963:** ustanovitev skupnega FAO/WHO programa standardov za živila in sprejem statuta Codex Alimentarius komisije (CAC)
- **Pogoji za članstvo v CAC** → države, ki so članice FAO in/ali WHO
- Slovenija je članica Codex Alimentarius od leta 1993
- leta 2014 ima CA 186 članov (185 držav + EU) in 224 opazovalcev
- **Osnovna naloga** → priprava mednarodnih standardov za živila z namenom varovanja zdravja ljudi, varstva interesov potrošnikov in uveljavitve dobrih poslovnih običajev v mednarodni trgovini
- **Codex Alimentarius** = zbirka mednarodnih standardov za živila, smernic, priporočil, dobrih praks in sorodnih tekstov
- **Codex Alimentarius komisija** = skupni organ FAO in WHO, pooblaščen za pripravo tekstov (razvoj programa standardov).



Kaj je Codex Alimentarius?



Codex Alimentarius je zbirka mednarodnih standardov za živila in drugih predpisov, ki so svetovalne narave, predstavljeni na enoten način v podporo varovanju zdravja ljudi, varstvu interesov potrošnikov in uveljavitvi dobrih poslovnih običajev v mednarodni trgovini.

Codex Alimentarius komisija (CAC):



- organ, ustanovljen za izvedbo skupnega FAO/WHO programa standardov za živila;
- medvladni organ za razvoj mednarodnih standardov.

Codex postopkovni priročnik:



- temeljni dokument, ki vključuje statut Codex Alimentarius komisije;
- statut predpisuje pravne podlage za delo CAC.

ftp://ftp.fao.org/codex/Publications/ProcManuals/Manual_22e.pdf



Codex Alimentarius Komisija (CAC):

- organ, ki sprejema odločitve za skupni FAO/WHO program standardov za živila;
- zaseda 1x letno (Rim, Ženeva).

Mandat Codex Alimentarius komisije:

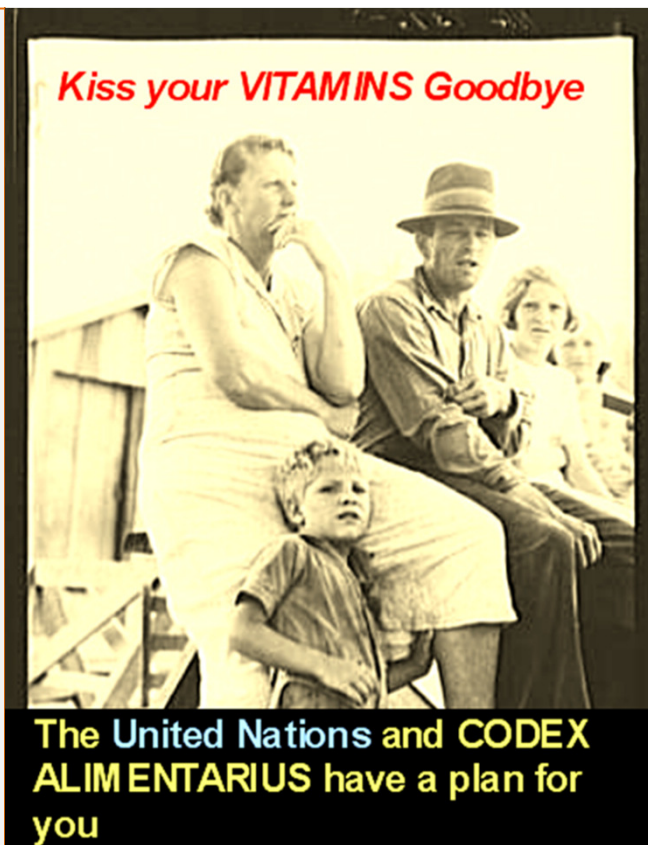
- varovanje zdravja ljudi in zagotavljanje dobrih poslovnih običajev v mednarodni trgovini;
- spodbujanje usklajenega dela na področju standardov za živila, ki ga opravljajo mednarodne vladne in nevladne organizacije;
- določitev prioritet, vpeljava in vodenje aktivnosti pri pripravi osnutkov standardov s pomočjo ustreznih organizacij;
- dokončno izoblikovanje standardov in njihova objava v Codex Alimentarius (regionalni, svetovni);
- dopolnitve že objavljenih standardov v luči razvoja.



Splošna načela delovanja Codex Alimentarius

Postopkovni priročnik v poglavju »Splošna načela za Codex Alimentarius« določa:

- **1. člen:** Publikacije Codex Alimentarius so namenjene pripravi in odobritvi definicij in zahtev za živila z namenom harmonizacije in poenostavitve mednarodnega trgovanja.
- **3. člen:** Codex standardi in sorodni teksti niso nadomestek ali alternativa nacionalni zakonodaji. Upoštevati je treba zakonodajo posameznih držav in določbe predpisanih upravnih postopkov, ki morajo biti izpolnjene.
- **5. člen:** Članice Codex Alimentarius komisije so odgovorne za posredovanje novih znanstvenih in drugih pomembnih informacij za upravičeno revizijo obstoječih Codex standardov in sorodnih tekstov ustreznim komitejem.



Izvršni komite (CCEXEC):

- izvršni organ komisije;
- **odgovoren za pripravo priporočil** in splošnih usmeritev za delo komisije in za upravljanje procesa razvoja standardov;
- sestanke sklicuje pred zasedanji CAC;
- predsedujoča = A.O. Pernet (Švica), podpredsedniki: G. A. da Costa Jr (Brazilija), Y. Tsujiyama (Japonska) in M. Sako (Mali)

- je geografsko uravnotežen, saj ga sestavlja po en izvoljen predstavnik iz 7 regij (Afrika = Kenija, Azija = Kitajska, **Evropa = Francija**, Latinska Amerika in Karibi = Jamajka, Bližnji Vzhod = Tunizija, S Amerika = Kanada, JZ Pacifik = Nova Zelandija);
-
- + regionalni koordinatorji* iz 6 regij: Afrika = Kamerun, Azija = Tajska, **Evropa = Nizozemska**, Latinska Amerika in Karibi = Kostarika, Bližnji Vzhod = Libanon, S Amerika in JZ Pacifik = Papua Nova Gvineja

*Regionalni koordinator usklajuje stališča regije in jih aktivno zastopa pri pripravi osnutkov standardov za živila, smernic in drugih priporočil, ki so predlagana v potrditev CAC (CCEURO).



Codex sekretariat in Codex pomožni organi (Codex komiteji)

Codex sekretariat:

- nahaja se na lokaciji FAO v Rimu;
- odgovoren je za implementacijo skupnega FAO/WHO programa standardov za živila;
- organizira zasedanja CAC in CCEXEC;
- omogoča oziroma olajša delo pomožnih organov (združevanje dokumentov, razprave, nadzor, priprava in dokončno izoblikovanje vseh poročil).

Codex pomožni organi (Codex komiteji):

- gostujejo v državah članicah (za organizacijo, stroške, predsedujočega poskrbi država članica).



Aktivni Codex splošni (horizontalni) komiteji + države gostiteljice

- Komite za aditive za živila (CCFA) = Kitajska (46);
- **Komite za onesnaževala v živilih (CCCF) = Nizozemska (8);**
- Komite za higieno živil (CCFH) = ZDA (46);
- Komite za sisteme nadzora in certificiranja pri uvozu in izvozu živil (CCFICS) = Avstralija (21);
- Komite za označevanje živil (CCFL) = Kanada (42);
- **Komite za splošna načela (CCGP) = Francija (28);**
- **Komite za analitske metode in vzorčenje (CCMAS) = Madžarska (35);**
- **Komite za prehrano ter za živila za posebne prehranske namene (CCNFSDU) = Nemčija (36);**
- Komite za ostanke pesticidov (CCPR) = Kitajska (46);
- Komite za ostanke veterinarskih zdravil v živilih (CCRVDF) = ZDA (21).



Aktivni Codex blagovni (vertikalni) komiteji + države gostiteljice:

- Komite za masti in olja (CCFO) = Malezija (23);
- Komite za ribe in ribiške proizvode (CCFFP) = Norveška (33);
- Komite za sveže sadje in zelenjavo (CCFFV) = Mehika (18);
- Komite za predelano sadje in zelenjavo (CCPFV) = ZDA (27);
- *Komite za sladkor (CCS) = Kolumbija (2011 reaktivacija za standard za panelo);
- Komite za začimbe in kuhinjska zelišča (CCSCH) = Indija (1);
- *Komite za mleko in mlečne proizvode (CCMMP) = Nova Zelandija (2014 reaktivacija) .





FAO/WHO koordinacijski komiteji:

- Afrika (CCAFRICA) = Kamerun (48 članic);
- Azija (CCASIA) = Tajska (23 članic);
- **Evropa (CCEURO) = Nizozemska (51 članic);**
- Latinska Amerika in Karibi (CCLAC) = Kostarika (33 članic);
- Bližnji Vzhod (CCNEA) = Libanon (17 članic);
- Severna Amerika in JZ Pacifik (CCNASWP) = Papua Nova Gvineja (14 članic).

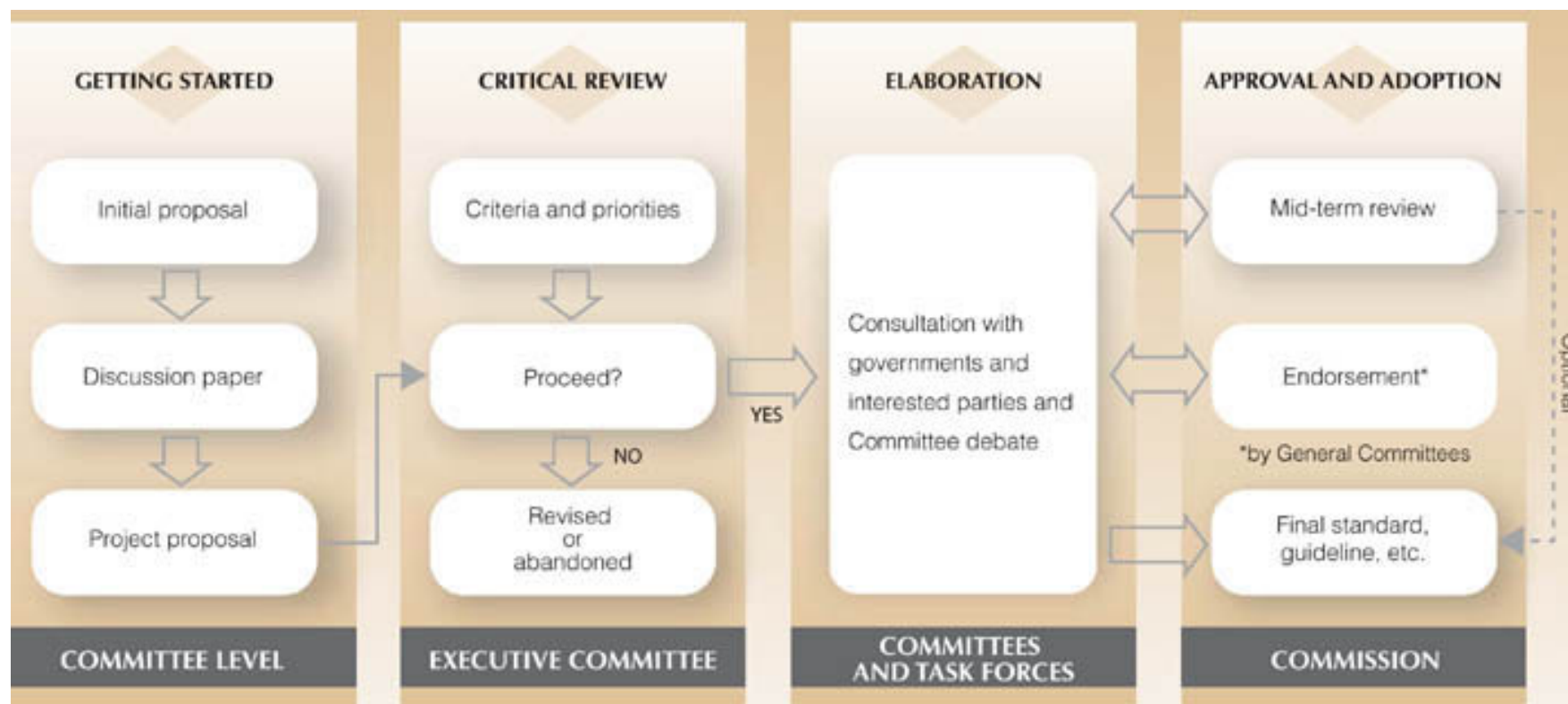
Vsebine:



težave in potrebe regije, vezane na standarde za živila, nadzor,
uporabo Codex standardov, mejne vrednosti ostankov.



Postopek priprave Codex standardov





Postopek priprave Codex standardov, smernic in sorodnih tekstov = 8 stopenj

- 1. stopnja:** Predlog standarda (ali priprava in obravnava na komiteju, pregled s strani izvršnega komiteja in odločitev komisije glede na kriterije/prioritete ali odločitev komisije glede na priporočila izvršnega komiteja)
- 2. stopnja:** Sekretariat uredi vse potrebno za pripravo predlaganega osnutka standarda.
- 3. stopnja:** **Predlog osnutka standarda sekretariat posreduje državam članicam CAC in mednarodnim organizacijam v pripombe.**
- 4. stopnja:** Sekretariat posreduje prejete pripombe pomožnemu organu (komiteju) v obravnavo, ki popravi predlog osnutka standarda.
- 5. stopnja:** Popravljen verzijo predloga sekretariat pošlje na komisijo v potrditev kot osnutek standarda.
- 6. stopnja:** **Osnutek standarda je posredovan državam članicam CAC in mednarodnim organizacijam v pripombe.**
- 7. stopnja:** Sekretariat posreduje prejete pripombe pomožnemu organu (komiteju), ki revidira osnutek standarda.
- 8. stopnja:** Sekretariat posreduje predlagani osnutek standarda, vključno z vsemi pisnimi predlogi, CAC v potrditev/sprejetje osnutka kot Codex standarda.



CAC komisija	Codex sekretariat	vlada (DČ)	Codex komite	aktivnost
		C		= akcija (objava standarda, ...)
8				= sprejetje standarda
			7	= finalizacija
		6		= posvetovanje
5				= sprejetje osnutka standarda
			4	= premislek, revizija
		3		= posvetovanje
	2			= priprava osnutka
1				= odločitev CAC
			B	= predlog za izdelavo
		A		= predložitev predloga



Skrajšan postopek priprave Codex standardov

1. stopnja: Komisija se odloči za skrajšan postopek priprave standarda na podlagi glasovanja 2/3 večine in dodeli delo ustreznemu pomožnemu organu.

2. stopnja: Sekretariat uredi vse potrebno za pripravo predlaganega osnutka standarda.

3. stopnja: Predlog osnutka standarda sekretariat posreduje državam članicam CAC in mednarodnim organizacijam v pripombe in jih obvesti o skrajšanem postopku.

4. stopnja: Sekretariat posreduje prejete pripombe pomožnemu organu (komiteju) v obravnavo, ki popravi predlog osnutka standarda.

5. stopnja: Sekretariat posreduje predlagani osnutek standarda, vključno z vsemi pisnimi predlogi, Komisiji v potrditev/sprejetje osnutka kot Codex standarda.

Za vse Codex standarde veljajo naslednja pravila:

- **osnutek standarda lahko nazaduje in se vrne za določeno število stopenj nazaj;**
- **Komisija se lahko odloči, da osnutek zadrži na stopnji 8;**
- **Postopek revizije je enak pripravi novih standardov.**



CODEX dokumenti



- CAC postopkovni priročnik (22. izdaja, 2014)
- poročila (REP 14/CAC, REP 14/FA, REP 14/CF)
- delovni dokumenti (CXs = committee working documents)
- konferenčni dokumenti (CRDs = conference room documents)
- okrožnice (CLs = circular letters);
- potrjena besedila (standardi, smernice, ...)

www.codexalimentarius.org/standards/en/

Postopkovni priročnik vsebuje naslednje vsebine:

1. osnovne informacije in definicije (statut komisije, poslovnik);
2. navodila za pripravo Codex standardov in sorodnih tekstov;
3. smernice za delovanje Codex pomožnih organov;
4. analiza tveganja;
5. seznam pomožnih organov in njihove pristojnosti;
6. članstvo v Codex Alimentarius;
7. povezave z drugimi organizacijami;
8. splošne odločitve komisije.

<http://www.codexalimentarius.org/procedures-strategies/procedural-manual/en/>



CODEX standardi – oznaka za varnost hrane

Standardi Codex Alimentarius so mednarodni standardi, uveljavljeni na področju Svetovne trgovinske organizacije kot mednarodna merila za varnost živil.

To so minimalni standardi, katerim morajo ustrezati živila, da je zagotovljena ustrezna raven varovanja zdravja ljudi in interesov potrošnikov ob upoštevanju raznolikosti pri preskrbi s hrano na svetovnem trgu.

Standardi za živila, smernice in druga priporočila Codex Alimentarius morajo biti znanstveno utemeljeni, vključno s pregledom vseh relevantnih informacij, ki zagotavljajo kakovostno in varno oskrbo s hrano.

C O D E X A L I M E N T A R I U S

Food safety and quality in international trade

- WTO SPS and TBT Agreements.
- SPS agreement specifically refers to Codex standards:
 - reference for food safety in international trade
 - calls for harmonisation of **national** standards with Codex as an important strategy for facilitating trade.
 - stricter standards as compared with the corresponding Codex standard must be justified on the basis of science.



World Health
Organization



Food and Agriculture
Organization of
the United Nations



CODEX standardi – znanstveni nasveti

Podobno vlogo, kot jo ima na nivoju EU EFSA, imajo na področju CA:

- **JECFA** (The joint FAO/WHO committee on Food additives) = kemijsko tveganje;
- **JMPR** (The joint FAO/WHO meetings on pesticide residues) = ostanki pesticidov;
- **JEMRA** (The joint FAO/WHO meetings on microbiological risk assessments) = mikrobiološko tveganje;
- **JEMNU** (The joint FAO/WHO expert meetings on nutrition) = prehrana,

ki zagotavljajo komisiji in komitejem neodvisne znanstvene nasvete.

V CA strateškem načrtu aktivnosti 2014-2019 je poudarjena
potreba po doslednem delu na področju analize tveganja,
v opisu standardov mora biti jasen status ocene tveganja.



CAC strateški načrt 2014 - 2019

1. Priprava mednarodnih standardov, ki upoštevajo sedanja in novonastajajoča tveganja v zvezi z živili.
2. Upoštevanje analize tveganja pri razvoju Codex standardov.
3. Krepitev učinkovite udeležbe vseh držav članic.
4. Učinkovita implementacija Codex standardov in praks kot sistema za obvladovanje tveganja.

CAC mora pri pripravi Codex standardov poleg vsebin, vezanih na varnost hrane in prehrano, ki temeljijo na oceni tveganja in so znanstveno utemeljene, upoštevati tudi kakovost hrane, dobre poslovne običaje v mednarodni trgovini druge dejavnike, ki lahko vplivajo na varnost hrane: demografske dejavnike, klimatske spremembe in zaskrbljenost potrošnikov.



Codex Alimentarius aktivnosti v letu 2014



- **37. CAC:** potrjenih je bilo 16 predlogov za novo delo, vključno z seznamom veterinarskih zdravil in pesticidov za ponovno oceno na JECFA in JMPR + reaktivacija CCMMP (Nova Zelandija) za pripravo novega dela za standard za topljene sire; EU ima številne pridržke predvsem na CCPR, CCCF, CCRVDF in CCFA.
 - **CCFL:** revizija splošnega standarda za označevanje predpakiranih živil za področje označevanja roka uporabnosti (*Date Marking*)
 - **CCEURO:** preklican predlog regionalnega standarda za ayran
- Varnost hrane je deljena odgovornost: pomembna je komunikacija s potrošniki tudi na področju Codex standardov: ti niso namenjeni le trgovanju, njihov namen je tudi varstvo potrošnikov, zato potrebujemo Codex komunikacijsko strategijo.



38. CAC (2015): MRL za goveji somatotropin (BST) = standard, zadržan na stopnji 8





REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO



Hvala za pozornost!